

ch ouderlingen
erk nooit meer
ts gaf. En des-
ervormde Kerk
de Kerk zou
meel zich van

nde Kerk niet,
s de eere van
n haar tot een
maakt? Het
Rome's keizers,
a belasting te
eervolle taken,
schijnt er zoo
maar binnen-
al haar inner-
oor de wereld

niemand onder
handelingen
lijk blad, dat
tegen zulke
a, die geeselen
Mammondienst

ts meer geloof;
kinderen niet
k niet kerkelijk
de Kerk zou,
die naar kuld
niet, om hem
meer hij niet
ht gebruikt.
ld noodig heeft
ementen, dan
in den arm
te noodzakel
n. dit artikel.

K.

n de Gerefor-
heid, dat ook
eft, dat „onze
skerf zijn op-
toe: „Welnu,
aderen wilden,

trkt, dat Dr.
t juist weer-
t onze vaders
r toch in de
ard hebben,”
lat ze beslist
t opgekomen
lere erkenning
nieuw is, want
keling van de
r de Gemeene
had gezegd:
te worsteling
te Calvinisme

eld, dat onze
dit punt niet
in kerkbegrip,
kkelden, was
raktijk gingen
der bestaande
ligt dan ook
s en de Con-
lie verkeerde

ij maken met
erst en ver-
praktijk. Wie
in Roomschen
t met Calvijn
el geloovigen
et dit beginsel
t handhaven,
e acte van de
dat hij niet
en zin, gelijk
ij willen, een
leef in den
t dat hij en
idende Volks-
e omerking
e Volkskerk
ngde bevol-
pie is, even
als de qua-
de de practijk
kerk, die er
houdt, maar
r schoot op-

alleen denk-
bevolking tot
in Zeden,
een tijd lang
as en Schot-
r. Kromsigt,
studie over
ie Schotsche
lijke toestan-
tijd zijn te
we hebben
een blik op
is vaderland
lijkheid van
n Nederland
twee derden
modern,
taut, is de
derland een
et aan de
Hervormde
te herstellen
van al wat
zou hebben
k nog geen
de eenvon-
nog niet de
volkskerk is,
verder voor
e dat Chris-
rijwist al de
en aan het
e creaturen/
erland ges-
zeer be-
Kromsigt
genadever-

bond, zooals met Israël? zoodat ieder Neder-
lander, omdat hij Nederlander is, ook ge-
doopt moet worden? of wat anders? —; dat
onze vaders het Labadisme met alle kracht
hebben tegengestaan, omdat het een „vrije
Kerk” wilde, — een historische stelling, die
bij de publieke defensie reeds vóór de
repliek vallen zou; — gaan we thans niet
dieper in. Al dergelijke incidenteel debat
over de Volkskerk brengt ons geen stap
verder, en nadat de *Herant* in de artikelen
over de Gemeene Gratie zoo breed en uit-
voerig over de Volkskerk gehandeld heeft,
mag deze quaestie, totdat deze argumenten
zakelijk weerlegd zijn, blijven rusten.

Wanneer Dr. Kromsigt ten slotte vraagt,
wanneer dan in ons vaderland de toestand
der Gereformeerde Kerk zoo is geweest, dat
theorie en practijk op elkaar kloppen of,
gelijk hij het uitdrukte, dat onze liturgische
geschriften, met name ons Doopsformulier,
op dien toestand pasten, dan vraagt hij
toch naar den bekenden weg. Die over-
eenstemming was er (natuurlijk relatief,
want in absoluten zin beantwoordt de Kerk
op aarde nooit aan haar heilig ideaal)
toen deze formulieren zijn opgesteld en in
gebruik genomen, m. a. w. in de eerste
periode van ons kerkelijk leven. Maar toen
de Gereformeerde Kerk Staatskerk was
geworden; toen alle officiële ambten en
posten alleen openstonden voor wie van de
Gereformeerde religie was; toen de breede
volksmassa de Kerk binnestroomde; toen de
Overheid met soldaten- en politiegeweld
de plaatsbevolking dwong Gereformeerd
te worden; toen de tucht niet meer gehand-
haafd kon worden en de sacramenten werden
onthelld; toen pasten onze formulieren
niet meer op den toestand. En Dr. Kromsigt
weet dit zelf te evengoed als wij, want
zoo is het in de Christelijke Kerk steeds
gegaan. Vóór Constantijn, toen de Kerk
vrij en zelfstandig was, bleefde ze als een
lelie, schitterde haar geloofskracht, stond
ze werkelijk hoog, was ze een stad op den
berg en een licht op den kandelaar. Maar
nadat Constantijn de Christelijke religie
tot religie van staat had gemaakt, werd de
Kerk verwereldlijkt, verslapte de tucht en
ontzonk ze aan haar heilig ideaal. En wil
Dr. Kromsigt hier het meest afdoende
bewijs? Terwijl in de eerste periode van ons
kerkelijk leven in Nederland niemand
gevoelde dat er tusschen ons liturgische
formulieren en den werkelijken toestand
een kloof gaapte en de verbondsbeschouwing
van doop- en avondmaalformulier de warme
en bezieldde geloofstoon was, die uit de
geschriften van al deze vaders ons tegen-
dinkt, was de Kerk in ons land nauwelijks
Volkskerk geworden, of na de Dordtse
Synode wordt de schreiende tegenstelling
tusschen de formulieren en den werkelijken
toestand der Kerk steeds meer gevoeld en
naar allerlei uitvluchten en hulpmiddelen
geocht om goed te praten, wat voor de
conscientie van Gods ernstige kinderen niet
te vergoelijken viel.

Genadeverbond en zelfonderzoek.

VI.

Naar aanleiding van ons voorgaande
artikel werd de vraag gedaan of onze redac-
tie niet met zichzelf in tegenspraak kwam,
waar ze beweerde dat de regel: *Doop al-
wat in het doophuis binnen gebracht wordt,*
niet Gereformeerd maar Roomsch was. Men
wees er ons op, dat de *Herant* vroeger bij
de behandeling van de Leer der Verbonden
juist omgekeerd verklaard had, dat deze
regel de korte samenvatting was van de
dooppraktijk onzer Gereformeerde vaders.
Thans verklaarden we lijnrecht het tegen-
overgestelde. De vraag is, waaraan dit
verschil te wijten is.

Ook al breken we niet gaarne den draad
van ons betoog af, toch mag een ophel-
dering niet achterwege blijven, te meer om-
dat de vraag nog steeds van actueel belang
is. Dr. Kromsigt heeft in een onlangs uit-
gegeven geschrift over den Doop op dit
zelfde verschil gewezen, en volgens hem
staat de zaak zoo, dat de *Herant* vroeger
het breede en ruime standpunt innam, dat
ook onze vaders hebben ingenomen, maar
later onder invloed der „neocalvinistische”
doopsopvatting en van het separatisme van
dat Gereformeerde Standpunt is afgeleden
en min of meer in Labadistische hoek is